

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-l el kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítóknak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**:

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataratás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrál-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4-6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2-3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik. Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és tartalmak pontszámának is meg kell egyeznie. Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (Pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.
1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.
0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása
A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.
--

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7-8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4-6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.
--

2-3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.
--

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.
--

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.
--

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is és értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (**3** és **4**) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni!
8. Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért **összesített vizsgapontszámot!** Ha az összesített vizsgapontszám nem egész szám, akkor 0,5-re végződő eredménynél nem

kell kerekíteni, 0,5 alatt lefelé, 0,5 fölött pedig felfelé kell kerekíteni! (Pl.: 27,5 pont: nem kell kerekíteni, 27,3 = 27 pont, 27,7 = 28 pont.)

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért – korábban esetleg már kerekített – pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

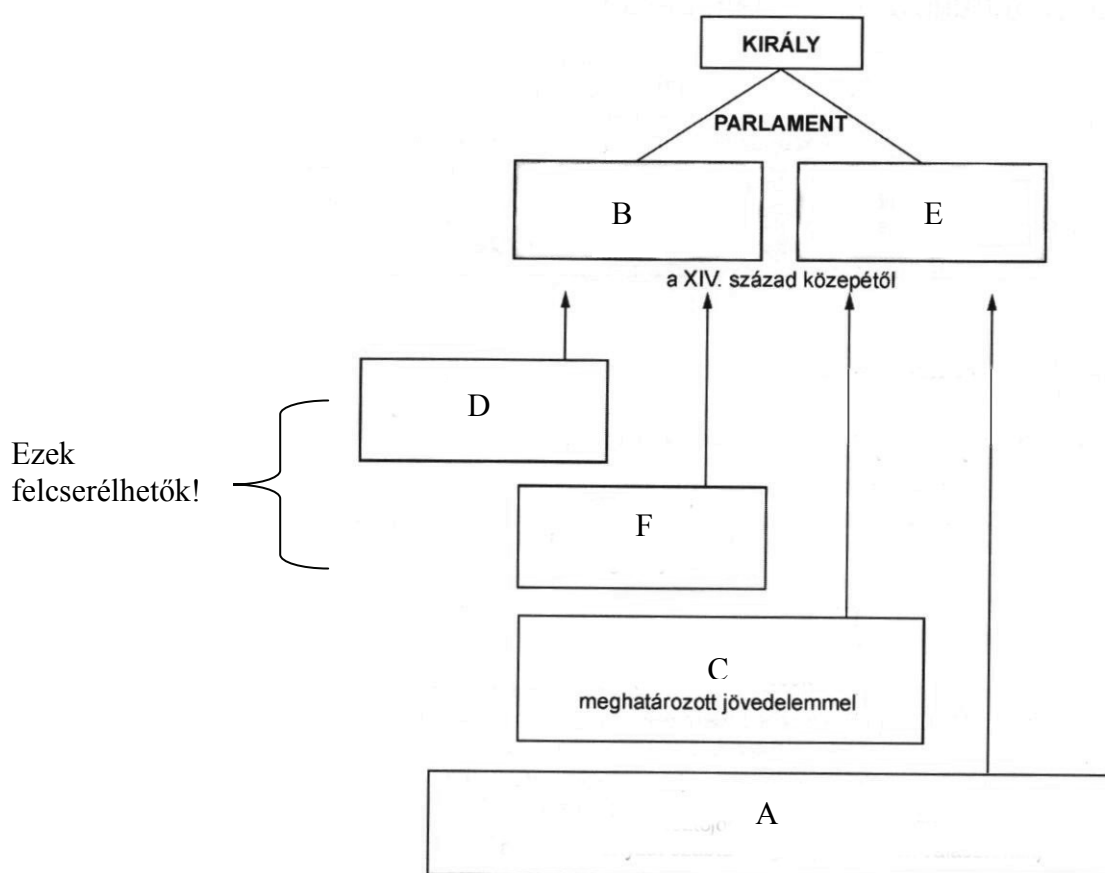
I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Az ókori Mezopotámia gazdasága (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) Kr.e. 3. évezred, 2. évezred; Kr. e. XVIII. század
- b) mezőgazdaság, kereskedelem
- c) nyersanyagok
- d) öntözéses földművelés

2. Középkori Anglia (Összesen 5 pont.)

- a) (Elemenként 0,5 pont.)

- b) főpapok (F); világi főurak (D) (Elemenként 0,5 pont.)

- c) 1215 (1 pont)

3. Mátyás külpolitikája (4 pont)

- a) (Elemenként 0,5 pont.)

- A) Cseh Királyság
- B) Német-Római Császárság
- C) Török Birodalom

- b) (Elemenként 0,5 pont.)

perszonálunió: D vagy A

támadóháború: B vagy A

védekezés: C

c) A török elleni védekezés mellett a Német-Római császári cím megszerzése, európai összefogás szervezése a török kiűzésére. (1 pont)

4. Korai Anglia (Összesen 3 pont)

a) Anglia ezzel megpróbálta kizárni a közvetítő kereskedelmet. (1 pont) *(Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatók.)*

b) Hollandia (0,5 pont)

c) polgárság vagy kereskedők, iparosok (0,5 pont)

d) Cromwell (0,5 pont)

e) köztársaság (0,5 pont)

5. A XVIII. századi Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

a) A Habsburg-ház nőági örökösödését

b) Mária Terézia

c) A rendi alkotmány tiszteletben tartása vagy a nemesi kiváltságok megerősítése

d) Helytartótanács

e) felvilágosult abszolutizmus

6. A francia forradalom (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

a)

alkotmányos monarchisták: C)

royalisták vagy királypártiak : A)

jakobinusok: B)

girondisták: D)

b)

1. A	2. C	3. D	4. B
------	------	------	------

7. Századforduló életmódja (Összesen 3 pont)

a) *(Elemenként 0,5 pont.)*

1. kép: színház vagy népszínmű

2. kép: sport vagy labdarúgás

3. kép: sajtó vagy irodalom vagy folyóirat

4. kép: mozi vagy filmszínház

b) A XIX.-XX. század fordulóján a polgárosodás, városiasodás hatására megnövekedett az emberek számára a szabadidő. (1 pont) *(Más hasonló értelmű válaszok is elfogadhatók.)*

8. Az Európai Unió gazdasági vonatkozásai (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) Anglia, Franciaország politikai súlyvesztését csak az egyesült Európával lehet ellensúlyozni *vagy* Ellensúlyozni az Egyesült Államok gazdasági hatalmát *vagy* Ellensúlyozni a Szovjetunió előretörését, fölényét. *(Más, hasonló értelmű válaszok elfogadhatók.)*

b) Igen, mert az EU részesedése a világkereskedelemből 1981-re megközelítette az Amerikai Egyesült Államokét.

c) Japán

9. Tanácsköztársaság (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) Az ország területének megvédését ígerte *vagy* reményt adott az ország lakóinak *vagy* a teljes elkeseredettség.

b) Államosítás *vagy* a magántulajdon elvétele *vagy* szocializálása

c) A társadalmi bázis szűkülése *vagy* a parasztság elfordult a kormánytól, miután nem történt meg a földosztás.

10. Sport Magyarországon a II. világháború után (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) A sport a szocialista nevelés része volt *vagy* a sport túlmutatott a sporteredményeken.

b) A párt teljes mértékben irányította a sportot.

c) Nem.

Indoklás: Az elvárt példamutatás mellett folyamatosan megfigyelték a sportolóinkat, bizalmatlanság vette körbe őket *vagy* a párttal való szembenállás a sportkarrier végét jelentette.

11. Környezetszennyezés (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) A káros anyag kibocsátást *vagy* üvegház hatású gázok kibocsátása *vagy* ennek következménye: éghajlatváltozás

b) Nemzeti Éghajlatváltozási Program; Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

c) ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye *vagy* Kiotói Jegyzőkönyv

12. Mai magyar társadalom (Összesen 3 pont.)

a) A szocialista rendszer által felhalmozott adósság állomány *vagy* a gazdasági rendszerváltás hiányosságai *vagy* a magas infláció. (1 pont)

b) legmagasabb: 1991 (elején), legalacsonyabb: 1996 *(Elemenként 0,5 pont.)*

c) Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye *(Elemenként 0,5 pont.)*

13. A római köztársaság válsága (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A válaszban alapvetően a római társadalom problémáit, a rabszolgák helyzetét, szerepét mutatja be. Vázolja a társadalom alsóbb rétegeinek elszegényedését, a parasztság helyzetének romlását. Valamint vázolja a megoldási kísérleteket is.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a Kr.e. II. század közepére Róma meghódítja a Földközi-tenger medencéjét, világbirodalmat hoz létre.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. társadalom, parasztság, válság), és helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. lovagrend, szenatori rend, rabszolga).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy a rabszolgák száma a hódításokkal megnövekedett, a szabad munkaerő helyett rabszolgákkal folyik a művelés, megállapítja, hogy Róma gazdasági erejét a rabszolgamunka adja és ez a parasztság helyzetének romlásához, földjeik elvesztéséhez vezet. T Pl.: rögzíti, hogy a társadalom egyik rétege, a kisbirtokos parasztság tönkrement, megállapítja, hogy több reformkezdeményezés is történt helyzetük javítására.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó alapvetően a társadalmi problémákat elemzi. T Pl.: rögzíti, hogy a hódítások hatására Róma társadalmi alapjaiban megváltozott, megállapítja, hogy új társadalmi rétegek jöttek létre. T Pl.: rögzíti, hogy a vezető réteg két csoportra szakad (lovagrend, szenatori rend), megállapítja, hogy ez politikai válsághoz vezet. T Pl.: rögzíti, hogy a társadalmi problémák megoldásra szükség van, megállapítja, hogy a Gracchusok az elsők a reformerek közül, és hogy a parasztság földhöz juttatása volt az elsődleges céljuk. Emellett több az elszegényedett paraszti réteg helyzetének javítására irányuló javaslatuk volt.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. A középkori céhes ipar (hosszú)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a középkori céhekre összpontosít. Feltárja a céhek kialakulásának okait. Bemutatja a céhek legfontosabb feladatait, jellemzőit. Elemzi a középkor árutermelése és a céhek lehetőségei közötti összefüggéseket.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a céhek a XII. századtól jelennek meg Nyugat-Európában, a városokban.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. árutermelés, pénzgazdálkodás, termelés, munkamegosztás, munkafolyamat, kereslet, kínálat. T Szakszerűen használja a téma történelmi szakkifejezéseit: pl. céh, mester.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy a céhekben a munkát kézzel végezték, megállapítja, hogy a munkafolyamatot egy ember végezte T Pl.: megállapítja, hogy a céhek szabályozták az árakat, béreket, a tanulási folyamatot, rögzíti, hogy ezzel zárttá tették a céhek működését. T Pl.: megállapítja, hogy szabályozták a termelés folyamatát, a munkaeszközök számát, a munkaidőt, rögzíti, hogy ezzel megakadályozták a verseny kialakulását. T Pl.: megállapítja, hogy a céh a termelésen kívül más feladatokat is ellátott, rögzíti, hogy a városi rend védelme is a feladatuk közé tartozott.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó a céhek kialakulásának okait, a céhek felépítését, működését és a gazdaságra gyakorolt hatását elemzi. T Pl.: bemutatja a céhek kialakulásának okait, rögzíti, hogy ezek a szűk piaci lehetőségek, és kis vásárlóerő voltak. T Pl.: megállapítja, hogy a céhek monopolizálták térségük piacát, rögzíti, hogy ezért volt szükség a termelés nagy mértékű szabályozására. T Pl.: rögzíti, hogy a céhek az árutermelés és pénzgazdálkodás következtében jelentek meg, megállapítja, hogy ez a munkamegosztás megjelenését jelenti. T Pl.: megállapítja, hogy a céhek jellemzően a városokban jelentek meg, rögzíti, hogy ez a középkori városfejlődés megindítója lett. T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.	0-12

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A vizsgázó fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak, egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, logikusan felépített. A megállapítások jó elemzőkészségről tesznek tanúbizonyságot. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. Az emberi és polgári jogok (rövid)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó az emberi jogok érvényesülését hasonlítja össze a Függetlenségi Nyilatkozatban és az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatban.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy mindkét nyilatkozat a XVIII. század végén született, a Függetlenségi Nyilatkozat az Amerikai Egyesült Államokban, míg az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata Franciaországban. (1776, 1789)	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. felvilágosodás, nyilatkozat, emberi jogok), és helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. függetlenség, alkotmány, vallásszabadság).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy mindkettő megfogalmazza az alapvető emberi jogokat (pl. vallásszabadság, jogegyenlőség, szabad véleménynyilvánítás), megállapítja, hogy ezek azonosak, de az amerikai megfogalmazza a boldogságra való törekvést is. T Pl.: rögzíti, hogy az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata kidolgozottabb, megállapítja, hogy az eltérést a keletkezési körülményekben kell keresni.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó alapvetően az emberi jogok érvényesülését hasonlítja össze, elemzi a két nyilatkozatban. T Pl.: rögzíti, hogy a dokumentumok az alkotmányosság alapelveit rögzítik, megállapítja, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a köztársaság, Franciaországban az alkotmányos monarchia keretein belül valósulnak meg az emberi jogok. T Pl.: érzékelteti, hogy mindkettő hasonló körülmények között született, s megállapítja, hogy az azonosságok a felvilágosodás eszmerendszerének köszönhetőek. T Pl.: megállapítja, hogy a dokumentumok a polgárság,	0-8

	főként a nagypolgárság érdekeit képviselik, rögzíti, hogy az emberi jogok érvényesítése a 13 gyarmaton a függetlenség, Franciaországban a feudalizmus eltörlésével fonódik össze.	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. A Balkán a két világháború között *(hosszú)*

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a balkáni országok (Románia, Jugoszlávia, Bulgária) belpolitikáját mutatja be, összehasonlítja, elemzi. Bemutatja a parlament és a pártok szerepét ezekben az országokban. Elemzi a nemzetiségi, vallási viszonyokat, utal a térség megoldatlan problémáira.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a téma a két világháború közötti időszakban a Balkán főbb országaira terjed ki.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. válság, nemzetiség, alkotmány, demokrácia, diktatúra. T Szakszerűen használja a téma történelmi szakkifejezéseit: pl. királyi diktatúra, tömegpárt, félkatonai szervezet.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti a térkép alapján, hogy a kérdéses országok határait nem az etnikai határok alapján állapították meg, megállapítja, hogy a térség egyik problémája a nemzetiségi kérdés megoldatlansága. T Pl.: rögzíti a kronológia alapján, hogy a diktatúrák bevezetése mindhárom országban az 1930-as években történt, megállapítja, hogy ez a nagy gazdasági válság hatására történt <i>vagy</i> megállapítja, hogy ezután mindhárom országban németbarát politika lett a jellemző. T Pl.: rögzíti, hogy a diktatórikus elemek mellett a demokratikus, nacionalista erők is jelen vannak, megállapítja, hogy erejük gyenge, nem képesek megakadályozni az erőszakos hatalomátvételt. T Pl.: rögzíti, hogy a két világháború közti időszakban a politikai csatákon túl gazdasági problémák is jelentkeztek, megállapítja, hogy a török uralom miatt modernizálásra szorulnak a balkáni országok.	0-10

Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó a tekintélyuralmi rendszerek kialakulásának okait, és az országok további fejlődésére gyakorolt hatását elemzi.</p> <p>T Pl.: megállapítja, hogy az első világháborút lezáró békék területi rendezése nem vette figyelembe az etnikai határokat, rögzíti, hogy ez a világháborút követően belpolitikai válsághoz és a nacionalizmus erősödéséhez vezetett.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a területi és nemzetiségi ellentétek miatt az országok között nem alakulhatott ki sem politikai, sem gazdasági együttműködés, megállapítja, hogy ez a válság jelentkezésekor a gazdaság súlyos megrázkódtatását idézte elő.</p> <p>T Pl.: érzékelteti, hogy az elhúzódó válság komoly társadalmi problémákhoz vezetett, s megállapítja, hogy ez a diktatúrák kialakulásához vezetett.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy jobboldali pártok, félkatonai szervezetek alakultak, és megállapítja, hogy ez erőteljesen hatott a diktatúrák kialakulására és a németbarát politikára.</p> <p>T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.</p>	0-12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak, egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, logikusan felépített.</p> <p>A megállapítások jó elemzőkészségről tesznek tanúbizonyságot.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Bocskai-szabadságharc (rövid)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a Bocskai-szabadságharc okait vizsgálja.</p> <p>Bemutatja a szabadságharc vallási és világi okait.</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szabadságharc a tizenötéves háború (1591/93-1606) időszakában zajlik, Erdélyben és a királyi Magyarország területén.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. szabadságharc, békekötés, önállóság), és helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. ellenreformáció, hajdú, protestáns).</p>	0-4

Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a tizenöt éves háború komolyan megterhelte Erdély és a Habsburg Birodalom gazdaságát, megállapítja, hogy a Habsburgok perbe fogták a magyar főurakat, hogy rendezzék birodalom pénzügyi helyzetét.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a Habsburgok az ellenreformáció jegyében megpróbálják rekatolizálni Magyarországot, megállapítja, hogy ez a protestánsok üldözéséhez vezetett.</p>	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó alapvetően a Bocskai szabadságharc okait vizsgálja.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a rendek sérelmezték a rendi jogok többségének csorbulását, megállapítja, hogy ez a különböző társadalmi rétegek együttes fellépéséhez vezetett.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a szabadságharc csak a török segítségével lehetett sikeres, megállapítja, hogy a töröknek érdeke volt a kialakult helyzet fenntartása.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a császári csapatok támadtak először Bocskai birtokaira, megállapítja, hogy a felkelés kiobbantásának közvetlen oka: a védelem.</p>	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. Szent István (hosszú)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó Szent István törvényeit elemzi. A törvényeken keresztül bemutatja a feudális magyar állam megszervezését. Jellemzi a magyar keresztény egyház létrehozását.	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Szent István (1000-1038) alapítja meg a magyar államot. (Magyar Királyság)</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. állam, vallás, keresztény, törvény.</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi szakkifejezéseit: pl. ispán, vármegye, tized, püspökség.</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy István egyházi jellegű törvényei igen szigorúak voltak, megállapítja, hogy erre azért volt</p>	0-10

	<p>szükség, mert a kereszténység bevezetése akadályokba ütközött hazánkban.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a törvénygyűjtemény főleg büntető jellegű törvényeket tartalmaz, és megállapítja, hogy ennek fő funkciója a feudális magántulajdon védelme.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy István törvények által szervezi meg a vármegyerendszert, megállapítja, hogy a királyi vármegyék szervezésével a közigazgatási rendszer létrehozása volt a cél.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy az egyház és a saját (királyi) gazdasági helyzetének stabilizálása is célja volt, ezért törvényben szabályozza védelmét és az adó mértékét.</p>	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó Szent István államalapítását mutatja be és elemzi.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy uralkodásának első éveiben hatalmának megszilárdítása a cél, megállapítja, hogy legyőzte az ellene szervezkedőket.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy létrehozza az egyházszerkezetet, a tíz püspökséget alapít, megállapítja, hogy ezzel az ország önállóságának az erősítése a cél <i>vagy</i> a kereszténység felvételével Nyugat-Európához való tartozást fejezte ki.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a vármegyerendszert megalapította, megállapítja, hogy a vármegyék katonai, igazgatási, gazdasági, bíraskodási funkciókat láttak el.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy Szent István törvényeivel létrehozza a keresztény, feudális államot, mely Közép-Európa legerősebb államává tette hazánkat.</p> <p>T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőképességgel alátámasztja írását.</p>	0-12
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak, egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, logikusan felépített.</p> <p>A megállapítások jó elemzőképességről tesznek tanúbizonyságot.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

19. Polgári elemek a dualizmus korában (rövid)

Műveletek, tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a törvényekben a polgári állam elemeit emeli ki, és elemzi azokat.	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a kiegyezést követően hazánkban a polgárosodás új irányt vett, az állam intézményrendszerének kiépítése 1867-1868-ban történt, az új állam neve: Osztrák-Magyar Monarchia.</p>	0-4

Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. polgári állam, törvény, állam, egyház, közigazgatás, közegészségügy), és helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. népiskolai törvény, népoktatás, állami anyakönyvezés).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: megállapítja, hogy a törvények egyik része az állam megszervezésére irányul, rögzíti, hogy a közigazgatás megszervezése mellett, a gazdasági élet alapjainak a lerakása is törvényi szabályozás része lesz. T Pl.: rögzíti, hogy a törvények némelyike az egyházak közötti különbségek megszüntetésére és az egyházaknak és az államnak az elválasztására törekszik, megállapítja, hogy a zsidók emancipációja után teljes állampolgári és vallásszabadságot biztosít minden állampolgár számára.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó alapvetően az állam polgári elemeit mutatja be és elemzi válaszában. T Pl.: rögzíti, hogy a kiegyezést követően nyílt meg a lehetőség a polgárosodásra Magyarországon, megállapítja, hogy az alapok lerakása nagyon hamar megtörtént. T Pl.: rögzíti, hogy a katolikus egyház kiszorul hatalomból, megállapítja, hogy a vallási különbségek megszüntetése a polgári állam egyik alapfeltétele. T Pl.: rögzíti, hogy a társadalmi, születési előjogok megszüntetési a cél, megállapítja, hogy a társadalom rétegei közötti különbségek csökkentése a cél.	0-8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. Nemzetiségek Magyarországon (hosszú)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a nemzetiségek és a magyarság viszonyát vizsgálja a XIX. században. Szétválasztja a reformkori, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, valamint a dualizmuskori nemzetiségi politikát. Elemzi a nemzetiségek válaszreakcióját. Elemzi a nemzetiségi kérdés hatását az ország fejlődésére.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a XIX. században a reformkor, 1848-49 és a kiegyezés jelentették a mérföldköveket, illetve utal a	0-4

	történelmi Magyarország nemzetiségeinek földrajzi elhelyezkedésére.	
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. országgyűlés, törvény, nemzetiség, forradalom.</p> <p>T Szakszerűen használja a téma történelmi szakkifejezéseit: pl. nemzetállam, nemzetiségi jogok, politikai nemzet.</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle.</p> <p>T Pl.: megállapítja a nemzetiségi arányokat a XIX. században, rögzíti, hogy a magyar asszimilációs politika a dinamikus növekvő lakosságszám mellett a nemzetiségek arányának csökkenését eredményezi.</p> <p>T Pl.: megállapítja, hogy a reformkorban a nemzetiségekkel szembeni magatartás a magyarság részéről még nem egységes és egyértelmű, rögzíti, hogy többen is támogatják más nemzetiségek hasonló jellegű mozgalmait.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a szabadságharc és forradalom idején felerősödnek a nemzetiségi törekvések, megállapítja, hogy ezek elutasítása a szabadságharc bukásának egyik oka.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a kiegyezést követően a magyar politika élesebben, erőteljesebben nemzetiségellenes lesz, megállapítja, hogy ez komoly ellenállást jelent a nemzetiségek részéről.</p>	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó a nemzetiségi problémát mutatja be és elemzi.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a XIX. század első felében megjelenő nacionalizmus kihívást jelentett a térségben, megállapítja, hogy ez a többi nemzetiség ébredését is fölgyorsította.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a reformkorban Magyarországon tapasztalható volt tolerancia is a nemzetiségek irányában, és megállapítja, hogy ez csak a nemzetiségek egyéni jogaira terjedt ki (pl. anyanyelvi oktatás, kultúra).</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a forradalom győzelme, a nemzetiségek háttérbe szorítása, követeléseik elutasítása szembefordítja őket a magyarsággal, megállapítja, hogy ez a szabadságharc bukásának egyik oka.</p> <p>T Pl.: megállapítja, hogy a kiegyezés aláírásával, a dualista állam kiépítésével, egyértelművé válik, hogy a nemzetiségek követelései (pl. anyanyelv használata, a anyanyelvi oktatás, anyanyelvi rendeletek) elutasításra kerülnek, rögzíti, hogy ez a magyarság és nemzetiségek szembenállásához, a nacionalizmus felerősödéséhez vezetett.</p> <p>T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőkészséggel alátámasztja írását.</p>	0-12

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A vizsgázó fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak, egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, logikusan felépített. A megállapítások jó elemzőkészségről tesznek tanúbizonyságot. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. A rendszerváltás gazdasági hatása (rövid)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a rendszerváltás gazdasági hatását mutatja be. Elemzi a gazdasági problémákat, a visszaesés okait.	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy hazánk közép-európai régió része, a rendszerváltás 1989-től bontakozott ki.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. gazdaság, szocializmus, rendszerváltozás), és helyesen alkalmazza a témához kapcsolódó szakkifejezéseket (pl. infláció, munkanélküliség, GDP).	0-4
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy a rendszerváltozás a reálkereset csökkenéséhez, a munkanélküliség és az infláció növekedéséhez vezetett, megállapítja, hogy ennek okozója volt a szocialista rendszer elhibázott gazdaságpolitikája is. T Pl.: rögzíti, hogy a mezőgazdaság privatizációja részben elhibázott volt, megállapítja, hogy a mezőgazdaságban a működőképes nagybirtokok mellett, túlnyomórészt 5 hektár alatti birtokokat alakítottak ki, melyek nem voltak alkalmasak a mezőgazdaság életben tartására.	0-6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó alapvetően a gazdasági rendszerváltás mechanizmusát, problémáit mutatja be. T Pl.: rögzíti, hogy a kárpótlás részben elhibázott volt, megállapítja, hogy ennek oka, hogy a gazdaságpolitikai érvek mellé, politikai-erkölcsi igazságtétel is keveredett. T Pl.: rögzíti, hogy a munkanélküliséget az állami vállalatok megszűnése és a privatizáció (a hatékony, profitorientált termelés) növelte meg, és megállapítja, hogy a probléma előzményeként a szocialista rendszerben már létezett a „kapun belüli munkanélküliség”. T Pl.: rögzíti, hogy a piaci viszonyok kialakítása súlyos áldozatokkal járt, megállapítja, hogy a piacgazdaság az első években súlyos nehézségekkel kellett, hogy	0-8

	szembenézzon (infláció, GDP csökkenés, munkanélküliség stb.)	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. Antiszemitizmus a Horthy-korszakban (hosszú)

	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó az antiszemitizmus alakulását mutatja be Magyarországon a két világháború között. Bemutatja a korszak zsidóellenességének megnyilvánulásait, és a zsidókkal szembeni magatartás radikalizálódását.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a magyar társadalmat az 1930-as évekre a zsidósággal szembeni radikális fellépés jellemezte.	0-4
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat: pl. népiirtás, faji megkülönböztetés. T Szakszerűen használja a téma történelmi szakkifejezéseit: pl. antiszemitizmus, zsidótörvények, munkaszolgálat.	0-6
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőle. T Pl.: rögzíti, hogy a magyar közvélemény a zsidókat tekinti az egyik fő ellenségnek az első világháborút követően, megállapítja, hogy a zsidókérdés már nem vallási, hanem etnikai, politikai kérdésként merült fel már a 20-as évek elején. T Pl.: rögzíti, hogy az első zsidótörvény a gazdasági élet bizonyos területein történő korlátozást jelentett, megállapítja, hogy ezzel a magyar társadalom megkezdte a nyílt megkülönböztetés, kirekesztés politikáját. T Pl.: rögzíti, hogy a második zsidótörvény már faji alapon rekesztette ki a zsidóságot, megállapítja, hogy ez emberi és politikai jogaik korlátozását (pl. választójog) jelentette. T Pl.: rögzíti, hogy a zsidóságot a 20-as években a gazdasági, tudományos élet terén próbálták korlátozni, megállapítja, hogy ez volt Európa első ilyen jellegű törvényi megkülönböztetése.	0-10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó az antiszemitizmus megjelenését, radikalizálódását elemzi. T Pl.: rögzíti, hogy az antiszemitizmus az első világháborút követően újra megjelent, megállapítja, hogy ez egyrészt a	0-12

	<p>dualista rendszer örökségének tulajdonítható, másrészt az első világháború elvesztése okozta.</p> <p>T Pl.: utal arra, hogy a 30-as évek egyre erősödő antiszemitizmusa az egyre erőteljesebb német befolyással magyarázható, és megállapítja, hogy a zsidótörvények a német mintát követték.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a zsidóság a népességi aránynál nagyobb arányban dolgozott az értelmiségi és üzleti pályákon, és megállapítja, hogy ez kiváltotta a többségi társadalom gyanakvását és irigységét.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a zsidók megkülönböztetése hazánkban gyorsan és szervezetten ment, megállapítja, hogy ez a magyar társadalom zsidóellenességét mutatja.</p> <p>T Önálló megállapításokat tesz, jó elemzőképességgel alátámasztja írását.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A vizsgázó fogalmazása mondatokból áll, a mondatok világosak, egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, logikusan felépített.</p> <p>A megállapítások jó elemzőképességről tesznek tanúbizonyságot.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16